ՕՐԱԳԻՐ

40 ՓԱ. 40 ՓԱ.

ՎԱՉԱՌԱԿԱՆ ԱՋԳԱՅԻՆ ԵՒ ԱՂԹԱԿԱՆ

Ե. ՏԱՐԻ 1290 ՇԷՎՎԱԼ 30 ՇԱԲԱԹ 8 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1873 Ն. Տ. ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 20 ԹԻՒ 1111

ԱԶԳԱՑԻՆ

ՊՆԱԿԱԼԷԶԻՆ ԴՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

(Շար. տես Թիւ 1109)

Ալակոզմեանց դասապետ Օտեան եգիպտի ոնգամ մը մեր վարչական դրութեան մէջ կեդրոնացում մտցնել ուզեց, եօթը ընկերներով հարցում մը ուղղեց Ընդհ. Ժողովին և զայն խնդրոց կարգը անցունել տուաւ որ պիտի յուզուէր և դեռ պիտի յուզուի։

Ալակոզմեանց բերանը՝ պնակալէզ՝ բառախաղութեան եկաւ, ու բառով մարդ խաբել կուզէր։

Ձախակողմեան մը խնդիրը պարզեց և ըսաւ որ պէտք չէ չփոթել առնրալիզմ և առնրալիզե բառերն։

Պնակալէզ ըսաւ թէ առնրալիզե բառը գաղղերէն լեզուին մէջ ԲՆԱԻ չկայ։

Ձախակողմեանը Ամբրոսիոսի և Իմինեանի բառարաններուն յուցուց։

Պնակալէզը ըսաւ թէ օտարազգիք գաղղիերէն լեզուին վրայ հեղինակութիւն չեն կրնար ունենալ, գաղղիացի բառագիրներէ և հեղինակներէ օրինակ կուզեմ։

Ձախակողմեանը Littré, Littré ու Bescherelle բառագիրներէն և Rolville ը տէօ Մօնտէն օրինակ բերաւ։

Պնակալէզը Ակադեմի բառգիրքէն օրինակ կուզեմ ըսաւ։

Ձախակողմեանը՝ բայց նախ պէտք է ԲՆԱԻ բառը լզես ըսաւ։

Պնակալէզը պապանձեցաւ։

Այս մեկ։

Նոյն խնդրոյն մէջ, պնակալէզը՝ կեդրոնական-ին-ն բառը հայերէն լեզուին մէջ չի կրնար ըլլալ ըսաւ։

Ամբրոսիոսէն և Իմինեանէն զատ ուրիշ բառգիրքեր և գինքը հազար անգամ կարդացնող հեղինակութիւններ ցոյց տուեցան։

Զաքարիացաւ։

Այս երկուք։

Նոյն խնդրոյն մէջ, պնակալէզը, կեդրոնական բառին համար նախ ըսաւ թէ անհեթեթ է, անճոռնի է, հայերէն չէ ապրի։

Եւ յետոյ երբ ցուցուեցաւ թէ ըստ սկզբան լեզուին պէտք է որ ըլլայ, պնակալէզն ալ ընդունեց որ կրնայ ըլլալ, բայց գոնէ նշանակութեան կողմանէ տարբերելու համար, ակաւ անոր նշանակութիւններ յօրինել կրաւորական և չգիտես ինչ արմատէ չինուած է ապրի ըսելով։

Այս երեք։

վիքթօր Էմմանուէլ Թագուրին իտալիոյ մէջ երէսորութեան ելած ըլլալուն առթիւ ղա ո ղամոռ ասացուածը, պնակալէզ՝ ո–լորտո–ին թարգմանեց, որպէս թէ վիքթոռ Էմմանուէլ՝ արաբացի թագաւոր մը, Իտալիա՝ Աբրիսկամ Ափրիկէի անապատը, և ո–պ՝ վայրենի անասուն մը եղած ըլլային. և չըգիտնալով որ ո–ղ ընտանի անասունին գաղղիերէնը ըշամ է, որ վայրենի չէ, և որուն որորդութիւնը չըլլար, և ղամո– գաղղիերէն բառը երէի առեակ մըն է։

Ձայս պնակալէզին աչքը խօթեցին, երեսը գարկին իր թանձր տգիտութիւնը։

Պնակալէզը կարկեցաւ։

Այս չորս։

Պնակալէզ՝ իր թարգմանած գաղաքական Տնտեսութեան մէջ գաղղիերէն էօ–իզէ բառը արձեչո–որել թարգմանեց։

Հայերէն լեզուի սկզբամբ արձեչո–րել բառ չըլլար, պէտք է արձե–որել ըլլայ ըսին։

Պնակալէզ՝ կուրացաւ։

Այս հինգ։

Նոյն գաղաքական Տնտեսութեան մէջ բաձանորդ-ալօ–ին–ի բառ մը չկար։

Տրամաբանական ախալ կայ, պէտք է բաձնալօ–ին–ի ըլլայ ըսին։

Պնակալէզ խլացաւ։

Այս վեց։

Գարսից Շահին՝ Եւրոպայի չեմք գէ-տեր որ կողմը լոքանալուն առթիւ էր՝ ոնպոլոկ պէն ասացուածը՝ պնակալէզ բարձիչ ասաս թարգմանեց։

Հէօճճէթը ֆէրաղը ինչպէս իճրա եղաւ ըսելով զինքը ծաղրեցին։

Պնակալէզ չտեսնելու զարկաւ։

Այս եօթը։

Եւ դեռ պէտք ըլլալու բլլայ նէ ասոնց պէս բազմաթիւ օրինակներ կրնան բերուիլ։

Այդ կը հարցունեմք, պ. պնակալէզ, այս առարկութիւնները որ եղած են ձեզ դէմ, զանազան անգամ, ձեր գաղղիերէն ու հայերէն լեզուաց նկատմամբ ունեցած հմուտթեան ինչ ողորմելի բան ըլալը ցուցնելու համար, խթէճոն են՝ թէ ըրաւոր պարսաւած, որ առանց անոնցմէ սթափելով ինքզինքդ ուղղել ու սորվելու տալու, առանց կըսեմք Արևելեան Մամլոյ պէս հմուտ գրչի մը ձեր սխալը ձեր երեսը գարնելէն ամչնալու, ձեր թանձր տգիտութիւնը խոստովանելու, կը յանգնիք ըսել թէ, «ձախակողմեանք ամեն գերհուած լսթթնելէ և չարաչար պարսաւելէ զատ ուրիշ բան չունին»։

Ըսէ, պ. Պնակալէզ, վերոյիշեալ եօթը առարկութիւնները ձեր գրուածները խթէճել են՝ թէ ըրաւոր պարսաւել։

Եթէ չես ըսեր՝ ուրմն պատասխանէ, և անգամ մ'ալ հրաշափառապէս խայտառակուած եղիր հայ գրականութեան ասպարէզին մէջ, և կուգես նէ անգամ մ'ալ պարծեցիր թէ քու տգիտութիւններդ ծառայութիւնները ըրած են հայ աշխարհաբառ լեզուին զարգացմանը. որ քանի՞ երկու տարուան մէջ յիսուն գաղափարի թափելէ ետև, դեռ բանի մը կայանք որուած չես։

Պ. Պնակալէզ, խրթնաբանութիւնը հմտութիւն չէ, խմաստակութիւն է, մանաւանդ եթէ տգէտ և լեզուին բուկըղրանցը անհմուտ մէկն ըլալ խըրթնաբանութիւն ընել ուզողը։

Հմտութիւնը խմաստի մէջ է և ոչ բառի մէջ։

ՊԱՏՏՈՒՀԱՆԱՅԻՆ ՀԱՐՑԵՐ

Պատ. Խմբ. Գ. Գ. Պետրոսեան

Ընդունուած են հետեւեալ գումարները.

Ս. Ս. Պետրոսեան Ս. Ս. Պետրոսեան
ազգ. Մարգարեան Ս. Ս. Պետրոսեան

30 Դեկտ. 1873 Ընդ. Գ. Գ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Ընդունուած են հետեւեալ գումարները.

Ս. Ս. Պետրոսեան Ս. Ս. Պետրոսեան
ազգ. Մարգարեան Ս. Ս. Պետրոսեան

30 Դեկտ. 1873 Ընդ. Գ. Գ.

Տիրապետ Ֆրէդ. Պար. Ս. Ֆրէդ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Ընդունուած են հետեւեալ գումարները.

Ս. Ս. Պետրոսեան Ս. Ս. Պետրոսեան
ազգ. Մարգարեան Ս. Ս. Պետրոսեան

30 Դեկտ. 1873 Ընդ. Գ. Գ.

Տիրապետ Ֆրէդ. Պար. Ս. Ֆրէդ.

կերպուէին, թերևս գանուէին մի քիչ դիւկ որ հաւատայի թէ Սահմանադրութեան մը տառը այսինքն գրաւոր ուրբամադրութիւնը մէկդի դնելով, կըրնայ անոր վերացեալ ոգին գործադրուիլ, թէև աչխարհիս և ոչ մէկ անգլիացին, օրինակ մը կրնայ բերուիլ ասոր։

Ի վերայ այսր ամենայնի Մասիսի առիթ տուած քանի մը դէպքերու առթիւ մենք կ'ուզենք մանաւորապէս խօստառակել այս խաբէութիւնը։

Օրինակի համար Բէօթահէայի մէջ երեսփոխանական ժողով կազմուած էր վարչութեան խառն ժողովէն։ Բէօթահեացի մանաւոր անձ մը այդ ընտրութենէն ախորժած չըլլալով և զայն չեղեալ ընել տալու համար Քաղ. ժողովոյ հրաժարեալ ժամանակը յարմար առիթ գտնելով, լեցուն քսակով Կ. Պոլիս կուգայ, Մ. Պատրիարքը կը հաճի անոր կամքը կատարել առանց իսկ կրօնական ժողովոյ հետ խորհրդակցելու, լոկ դիւանատան պաշտօնէից հետ խորհրդակցելը բաւական համարելով. և իսկոյն կոնդակ կը գրէ, Բ. Դռնէն հրամանագիր կ'առնու և մանաւորապէս քննիչ կը խրկէ Բէօթեահեացի մէջ առջի ընտրուած երեսփոխանական ժողովը լուծեալ համարելով, նորէն ընտրութիւն կատարել տալու համար։

Բէօթահեայ կը խառվի, արդէն ընտրեալ երեսփոխանական ժողովը կը բողոքէ, հաւատարմութիւնը կը բողոքէ, երբոնց ընտրութիւնը կեդրոնական վարչութենէն քննուած, օրինաւոր գատուած, ու վաւերացած էլլալէ ետև այս անգամ լոկ Պատրիարքին կողմէն ապօրինաւորութեամբ՝ ապօրինաւոր գատուած ըլլալուն համար։

Կրօնական ժողովը որ մասն ունէր այդ վաւերացման մէջ, այդ բողոքը առնելէն ետև ծանօթանալով որ առանց իրենց խորհրդակցութեանը գործած է Մ. Պատրիարքը այդ ապօրինաւորութիւնը՝ անմիջապէս հեռագիր կը քալէ 'ի Բէօթահեա որ իրաց վիճակը պահուի և որ և է նոր բան մը չը գործուի մինչ և 'ի նոր հրաման որ պիտի տրուի իրենց այս օրերս ընտրուելիք Քաղ. ժողովոյ ընտրութենէն անմիջապէս ետև։

Մասիս այս պատմուած եղելութեանց մէջ օրինաւոր կը գտնէ Մ. Պատրիարքի առանց իսկ կրօնական ժողովոյ խորհրդին խառն ժողովոյ որոշումը կատարելը։

Անտարակոյս Սահմանադրութեան ոգին հետևելով, և ապօրինաւոր կը գտնէ կրօնական ժողովոյ հեռագիր քալելը ըսելով թէ կրօնական ժողովը ո՛րևիէ առեր է Պատրիարքական հրաման մ'ինքն իր գլխուն ոչնչացնելու արտօնութիւնը, որ բացարձակ ապօրինաւորութիւն է, 'ի հարկէ Սահմանադրութեան տառին հետևելով, մինչդեռ Պատրիարքին ինքնիր գլխուն խառն ժողովոյ որոշումը կատարելը բնաւ ապօրինաւորութիւն չը համարիր։ Մասիս անհամոզութիւնը ան աստիճանի կը հասցընէ որ կը յանդգնի ըսել թէ «կրօնական ժողովը իր պաշտօնին սահմանէն դուրս դործոց ձեռնարկելով ժողովրդեան մէջ երկպառակութեան, դժուարութեան, և անվերջանալի խռովութեանց պատճառ կ'ըլլայ»։

Արդ կը հարցնեն քանի որ Բէօթահեայի մէջ կատարուած ընտրութիւն մը խառն ժողովով վաւերացած և գործի սկսած էր, Մ. Պատրիարքի նորոգ ընտրութեան հրաման տալը խառնվութեան պատճառ կըլլայ թէ կրօնական ժողովոյ Մ. Պատրիարքի այդ հրամանը կեցնելու համար տուած հրամանը։ Մ. Պատրիարքի ըրածը խաղաղութիւն կ'ըլլայ թէ կրօնական ժողովոյ ըրածը։

Մասիս՝ որ Մ. Պատրիարքի ըրածը օրինաւոր կը գտնէ, Սահմանադրութեան «ոգւոյն» հակառակ ըլլալուն համար է, թէ «տառին» հակառակ ըլլալուն համար։ Մասիս՝ սա կէտերը պարզելու պարտական ես ոչ միայն դու՝ այլ նաև քու վերոյիշեալ ընկերներդ որ այդ ոգիին և տառի հեղինակ հրատարակիչ, զարգացուցիչ և արձագանգ եղած։

Եթէ այդպիսի տարբերութիւն մը իրօք կայ կամ կրնայ ըլլալ, եթէ 'ի կայսրութեան կրօնական ժողովոյ Մ. Պատրիարքի ինքնին գործելը յանցանք չէ, եթէ 'ի չկայսրութեան Քաղ. ժողովոյ և Պատրիարքի՝ կրօնական ժողովոյ ինքնին գործելը յանցանք է, եթէ պատիւ կը կրէք, եթէ ձեր խօսքին տէրն էք, եթէ տակաւին հաւատակից պաշտօնեներու մէջ գտնուելու փափաք ունիք, եթէ տակաւին պիտի յուսաք որ ձեր ազգին շահուն համար աշխատելուն ազգը հաւատայ, այս կէտերը պէտք է որ պարզէք։

Ուրիշ օրինակ մ'ալ։

Պէկեան էֆէնտիի օգոստոս 24 ի ընդհ. ժողովին մէջ պատգամաւորութեան առաջարկութեանն դէմ խօսք ուզած և այդ խօսքը իրեն արուած չըլլալուն համար կը հրաժարիմ ըսած է եղեր։

Եւ յետոյ Պէկեան էֆէնտի տեսնելով որ այդ առաջարկութիւնը ուրիշ միջոցաւ ոչնչացած է իր ժողովականութիւնը կը շարունակէ եղեր։ Մասիս՝ «օրինաց նախանձայուզութեամբ Պէկեան էֆէնտիի այս աննշան վարմունքին դէմ նայեմ. 16ի ընդհ. ժողովին մէջ բողոքելով հրաժարուած խայտառակուելէն ետև, այս անգամ ինքզինքը արդարացնելու համար իր նայեմ. 24 թերթին մէջ կըսէ թէ «օրինաց վիճակին զեղծումները մեծամեծ օրէնքներ բազմիցս տապալած են։

— Մասիս չէ՞ որ Մ. Պատրիարքն ալ բազմիցս կը հրաժարիմ բառը բերնէն հանած է ու չէ հրաժարած։

Մ. Պատրիարքը իր այդ բառը արտասանելովը օրէնքը տապալե՞լ ուզած է. եթէ չէ ուզած Պէկեան էֆէնտիինը ինչո՞ւ համար այդ մեօք ըլլայ. և ի՞նչ զեղծում կայ ասոր մէջ, բայց վստահ եմ որ Մասիս զեղծում չէ. զեղծում էին այն ամէն բաները որ Մ. Պատրիարքը գործեց 4 տարիէ 'ի վեր և դուք պաշտպանեցիք, զեղծում էր և է ձեր ոգիի և տառի խաբէութիւնը որ քառորդեցիք 4 տարիէ 'ի վեր և որ պիտի ցուցնենք ուրիշ յօդուածով մը ձեր սա պարտաւորապէս խոստովանած սկզբունքը բնաբան ընելով մեր այն յօդուածին թէ «օրինաց փոքրիկ զեղծումները մեծամեծ օրէնքներ բազմիցս տապալած են», սպասելով նախ առնուլ ձեներէ այն երկու իրողութեանց նկատմամբ ձեր պատասխանը թէ «կրօնական ժողովոյ 'ի Բէօթահեայ հեռագիր քալելը և Պէկեան էֆէնտիի հը հրաժարիմ ըսելէ ետև իր պաշտօնը շարունակելը, Սահմանադրութեան «ոգին» հակառակ էին թէ անոր «տառին»։

Բայց Մասիս, այս անգամ չեմք ուզեր մեր խօսքը վերջացնել առանց ձեր կարեւոր մէկ հարցումին պատասխանը տալու, որ կը հարցնէք թէ՝

«կրօնական ժողովը ո՛րևիէ առեր է «Պատրիարքական հրաման մը ինքիր «պլխուն ոչընչացնելու արտօնութիւնը»։

Մասիս, ձեր այս հարցումին կը պատասխանեմք սա պայմանով՝ որ մարդու չբսէք, և անոր համար ալ չը հարցունէք թէ, «Ա՞ն ուրիկ է առեր» և ահա պատասխանիս։

«Արտաքին գործոց տեսուչ Բարձրապատիւ Բաշիտ Բաշայէն»։

Տես վերջին անգամ Պատրիարքարան եկած Պուլղուրիան։

Մասիս, չըլլայ որ ձայն հանես։

ԹԱՏՐՈՆ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ

ԲԵՐԱ. ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 192—194

Վ. ԼԸ–Լ–Ն Պ. ՄՂԼՏԵԱՆԻ

ՇԱԲԱԹ

8 Դեկտեմբ. 1873 գիշեր ժամ 3

Դ. ԵՐԵԿՈՑԹ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Առաջին անգամ ներկայանալի

ԾԵՐ ՄԱՐԹԷՆԻ

ԲԵՌՆԱԿԱԼԸ

ԹԱՏԵՐԳՈՒԹԻՒՆ

յերիս արարս

ԱՆՄԱՆՕԹՆ

ԶԱՀԵՇՏ

ԹԻՍՏ ԾԻԾԱՂԱՇԱՐԺ

ԵՐԳ

ՔԹԷՆ ԴԺԳՈՀ

ԱՂՋԻԿՆ ՄԸ

Պիտի երգէ Օրիորդ Ա. Ասպիկ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՊԱԶԷՆ ՄԱՐՄԱՋԱԼՏԻ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ

Շաբ. Աթոռ 17 Հոկտեմբերի

ՆԱԽԱԳԱՀՆ.— Մէջի լրագիրներն Հոկտեմբեր 11 ին Բենեան բանակի ընդհանուր հրամանատարին պաշտօնական մեկնաղդարարութիւնը կը հրատարակէին, որ հետեւեալ տողերովը կը վերջանար։

«Ինչ որ ալ գայ հետի, մինակ մեկ «բան մը այս վայրկենին մտքերնուս առնելը ունենալու ենք. մինակ մեկ «ձայն մը պէտք է եղնէ ամեն բերնէ, «այն է՝ կեցցէ՛ Դաղղիա»։

Արդ կը պարտաւորիմ հարցնել ձեզ Թէ, Պ. Մարալախտ, բոլոր ձեր քննութեցքը՝ այս աղնիւ և վսեմ խօսքերն ձեզ առթող զգացմունքէն ներշնչեալ էին, Թէ ձեր մտածմունքը մէջ տուիչ նկատումներ խառնուած չէին, և Թէ ձեր բոլոր արարքին միակ և բացառիկ նպատակը բանակին պատիւը և հայրենեաց պաշտպանութիւնն եղած էին։

ՄԱՐԱՋԱԼ Ն.— Այո՛, Պ. Նախագահ, բոլոր քննութեցքս ու արարքս միայն հայրենեաց պաշտպանութեան և բանակին պատուոյն համար եղած էին։

Հ. Դուք ձեր զօրագլխները՝ ի ժողով գումարելնուց Հոկտ. 10 ին հետեւեալ օրը ձեր թիկնապահ պօայիէ զօրապետը՝ ի վէրսայլ Բրուսիոյ թագաւորին բանակակեդրոնը ղրկելով, իրեն ալ մասնաւոր հրահանգ մը տուած էիք, որն որ ձեր ատորագրութիւնը կրող հետեւեալ խօսքերովը կ'աւարտէր, և զոր անգամ մ'ալ պարտիմ յիշեցնել ձեզ։

«Դաղղիական այսպիսի կազմակերպ«եալ բանակ մը, որ դերմանական բա«նակին դէմ այստեղազնելէն յետոյ՝ «իր հակառակորդացը յորդանքը դրա«ւած ըլլալու համոզումն ունի, արդի «պարագայներուն մէջ կրնար մեծ կա«րևորութիւն մ'ունենալ, բարեկարգու«թիւնը կը հաստատէր, ընկերութիւնը «կը պահպանէր, և իր այս գործոյն «աղդեցութեամբն ալ Բրուսիոյ այժմու«պահանջելիք դրաւականներուն երաշ«խաւորութիւնմ'ընծայելով, կրնար նաև «ալակերել կանոնաւոր և օրինաւոր իշ«խանութեան մը հաստատուելուն, որոյ «հետ ամեն կերպ յարաբերութիւն կըը «նար նորէն ձեռք առնուիլ»։

Արդ այսպիսի իմաստ մը պարունակող հրահանգի մը համեմատ կնքուելիք պայմանագրութիւնն՝ այնպես չերևիր ձեզի Թէ աւելի քաղաքական քան Թէ զինուորական բնութիւն մը ունեցած կ'ըլլար։

Պ. Չ'էի ընդուներ այնպիսի պայմանագրութիւն մը եթէ քաղաքական եղած ըլլար, այլ զանի կամ խնամակալութեան կը ներկայացնէի որ Անգղիա կը գտնուէր, և կամ Անգղիոյ ժողովոյ կը ներկայացնէի եթէ գումարուած ըլլար։

Հ. Ձեր այս տուած հրահանգները կատարելապէս համաձայն կը գտնէ՞ք հոկտ 17 ին գումարեալ զօրապետաց խորհրդոյն որոշած հետևեալ երկք կետերուն հետ։

«1. Թէ Մէցի ներքև կարելի եղա«ծին չափ երկար առուն դիմանան։

«2. Թէ ամրութեանց բոլորտիքը «զինուորական չարժուձիներ չ'ընեն, հաս«նել ուզած նպատակնին այլ ևս անհա«ւանական լինելով։

«3. Թէ թշնամւոյն հետ աստի մինչև «քառասուն և ութ ժամէն բանակցու«թեան սկսուի, պատուաւոր և ամենե«սյնի ընդունելի զինուորական պայ«մանագրութիւն մը կնքելու համար»։

Արդ կը հարցնեմ ձեզ, Պ. Մարալախտ Թէ, զօրապետաց խորհրդոյն որոշած առն պատուաւոր զինուորական պայմանագրութեան ոգւոյն ճշդիւ և կատարելապէս կը համաձայնէ՞ր պօայիէ զօրապետին ձեր տուած հրահանգները։

Պ. Բայց իմ տուած հրահանգներս Թղթի վրայ նշանակուած գաղափարներէն ի զատ ուրիշ բան մը չէին, զորս դիտմամբ պօայիէ զօրապետին տուած էի զանի զուարճացնելու իրեն ըլլալիք պահանջմանցը դէմ. իսկ եթէ դաշնադրութեան մը ծրագիրը կամ ասոր նման բան մը թերը ինձ՝ զանն անմիջապէս կամ խնամակալութեան կը ներկայացնէի կամ Անգղիոյ ժողովոյ, եւ ինքիրմէս բան մ'ալ չէի կնքեր։

Հ. Ըսել է Թէ դուք Թէ՛ Դաղղիոյ քաղաքական կացութեանը և Թէ նորա զինուորական ընդհանուր վիճակին վերաբերեալ ուրիշ ճշդիւ տեղեկութիւններ ունեցած ըլլալու էիք, այդ հրահանգներնուդ, զոր այժմ յիշեցուցի ձեզ, դիտումն ու լեզուն իրաւացի դտնելու համար։

Պ. Մենք մեր լուրերը՝ թշնամւոյն յառաջակայ խումբերէն առնուած թերթերուն մէջէն կը քաղէինք։

Հ. Կրնա՞ծ էիք Թէ ո՞ր ստիճան պատասխանատուութիւն մը պիտի իյնար վրանիդ եթէ թշնամին պայմանագրութեան այդ հիմունքն ընդունած ըլլար։

Պ. Այո՛, Պ. Նախագահ, ես այնպես կը համարէի Թէ իմ այսպէս վարուելովս՝ երկրին օգտակար եղած կըլլայի. ես անկեղծօրէն և խղճիս այնպես կը համարէի Թէ ընդհանուր հրամանատարի մը կատարելիք դերը՝ այն պիսի պարագայի մը և պատմութեան մէջ ցարդ նմանը չտեսնուած այսպիսի կացութեան մը մէջ՝ այս պէտք էր ըլլար, այսու հանդերձ ասանկ բանի մը ձեռք զարնելու վորձ վորձելը բնաւ մտքէս անգամ չպիտի անցնէի եթէ կանոնաւոր և օրինաւոր կառավարութիւն մը կեցած ըլլար։

Հ. Պօայիէ զօրապետը հոկտ. 17 ին վէրսայլէն վերադառնալով՝ իրեն յանձնուած պաշտօնին ինչ արդիւնք ունեցաւ նայլոն վրայօք մանրամասն բացատրութիւններն հարկաւ տուած է ձեզ։ Ունի՞ք այս մասին խորհրդոյ տալիք տեղեկութիւն մը։

Պ. Պօայիէ զօրապետն արդէն իրը վկայ պիտի կանչուի հոս, ատոնց վրայօք պէտք եղած տեղեկութիւնները ինքը տալու ըլլայ նէ՝ աւելի ազեկ կըլլայ. կարելի է ես լաւ մը չեմ յիշեր։

Հ. Եթէ մինչև Պօայիէ զօրապետին վերադարձը՝ ու և է զինուորական պայմանագրութիւն մը կնքելու յոյս մը կը տածէիք, զօրապետին վերադառնալէն յետոյ կ'երևի Թէ, ինչպէս որ ձեր քիչ մ'առաջ ըսածէն այնպէս կը հետևի, այդպիսի ակնկալութիւն մ'ի բաց Թողած էք։ Արդ գոնէ յուսոյ փոքրիկ նշոյլ մ'ունէի՞ք տակաւին գերմանական կառավարութենէն այնպիսի պայմանագրութիւն ս'ստանալու, որ Թոյլ տար Մէցի դաղղիական բանակին՝ իր զէնքերը պահելով առ Դաղղիա ունեցած պարտականութիւնը կատարելու։

Պ. Այո՛, Պօայիէ զօրապետը հաստատ համոզմամբ մը եռ դարձաւ Թէ կարելի էր հաշտութեան դաշնագրութիւն մը ձեռք բերել. սակայն զատ այս մասին պէտք եղած բացատրութիւններն արդէն տալ ինքն հարկաւ խորհրդոյդ ներկայութեանը։

Հ. Սակայն իր վկայութիւններէն այդպիսի բան մը կարծեմ չ'ելներ։ Նա ձեզի ըսա՞ւ Թէ Պ. Պիզմարքի բերնէն ելած առաջին խօսքը սա եղած է,

«Պէտք եմ նախ և առաջ սա յայտնել ձեզ Թէ Թագաւորին խորհուրդը՝ «Սէտանի անձնատուութեան պայման«ներէն զատ ուրիշ պայման մը չկրնար «ընդունիլ ձեզ»։

Պ. Չ'եմ յիշեր Թէ այդ մասին տեղեկութիւն մը տուած ըլլայ ինձ, և զարմանալի է եթէ զօրապետաց խորհրդոյն ալ բան մ'ըսած չ'ըլլայ ատոր վրայօք։

Հ. Հոկտ. 18 ի նիստերնուդ ատենագրութեանը մէջ բնաւ ատոր յիշատակութիւնը չը կայ։

Պ. Բայց այդ խորհրդակցութեանը մէջ Պօայիէ զօրապետը իրեն ըսուածները բառ առ բառ պատմած ըլլալու է, և չեմ կարծեր որ բան մ'ալ պահած ըլլայ։

Հ. Հարցաքննութեան մէջ իր տուած վկայութեանցը համեմատ կը խօսիմ, Պ. Պիզմարքի այս խօսքը՝ Թշնամւոյն ինչ դիտաւորութիւն ունենալն արդէն որոշ ցոյց կուտար, և որ այնքան ծանրակշիռ կետ մ'է, որ հարկաւ ուշադրութեան մը առած և զայն ձեր տեղեկալներուն հաղորդած ըլլալու էիք։

Պ. Ես իրենց ըսի Թէ, Պօայիէ զօրապետը մտիկ ընեն որ իւր պաշտօնը կատարելէն կը վերադառնար. և զօրապետան ալ իւր ուղևորութեան արդիւնքը պատմեց։

Նախագահը զօրապետաց խորհրդոյ հոկտ. 18 ի նիստին ատենագրութեան վերջին մասը կարդացնել կուտայ, ուր ըսուած է Թէ Պօայիէ զօրապետը հաստատելու համար Թէ կա-

Ա. Ծ. Ոչ, ես չեմ կարող ասել, թե ինչ է պատճառը, որ ես այդպես եմ զգում, բայց ես ինձ ամենաերջանիկ մարդն եմ համարում, որ ես ձեզ հանդիպեցի։ Ես ձեզ ասում եմ, որ ես ձեզ սիրում եմ, ինչպես ոչ ոք երբեք չի սիրել։

Ա. Ա. Ես ձեզ հավատում եմ, սիրելի Ալեքսանդր Ալեքսանդրովիչ, ես ձեզ հավատում եմ, որովհետև ես ինձ էլ եմ հավատում։ Ես ձեզ հավատում եմ, որովհետև ես ձեզ սիրում եմ։ Ես ձեզ հավատում եմ, որովհետև ես ձեզ սիրում եմ։

Ա. Ծ.

առած ըլլայի, եթէ փոքր ինչ մտածելով գայդ գրած ըլլայի, տարակոյս չէ կայ թէ անյապաղ–ընթան բաւին տեղը պայմանագրո–ւիւն պիտի դնէի։

Հ. կը պարտաւորիմ, յիշեցնել ձեզ անձնատուութեանց նկատմամբ օրինաց տրամադրած պայմաններն, և որովհետև օրինաց ճշգրիտ պահպանութեանը վրայ է խօսքերնիս, ձեր երդմանն առթիւ զոր կը յարգեմ, կը հարցնեմ ձեզմէ չէի՞ք գիտեր թշնամւոյն հետ եղած հաղորդակցութեանց մէջ մեր կանոնագրուն պահել պատուիրած զգուշաւորութիւնները։

Պ. ինչպէս որ քիչ մ'առաջ ըսի, այդ կանոնագրութիւնները բարի են երբ օրինաւոր կառավարութիւն մը կայ, երբ յեղափոխութեան վիճակի մէջ չէ գտնուիր մէկը, ուր կը գտնը–ւեր այն ատեն երկիրը։ Աւելցուցէ՛ք նաև ասոր վրայ խնամակալ–կառավարութեան և կամ ազգային պաշտպանութեան կառավարութեան կողմանէ լուր ստանալէ զուրկ գտնուելնիս, այն ատեն պիտի իմանաք թէ այսպիսի պարագայի մը մէջ իրօք ստիպուած էի ամեն դուռ զարնել կատարուած անցից վրայօք տեղեկութիւն մ'առնելու համար։

Հ. Չէի՞ք խորհեր թէ ճիշդ այդ տեսակ դժուարին պարագաներու մէջ ամենէն լաւագոյն ճանբան և ամենէն ապահով բանը զինուորական օրինաց և կանոնաց ճշգրիտ պահպանութիւնն եղած ըլլար։

Պ. Այո՛, Պ. նախագահ, ես ալ այդ կարծիքէն եմ. բայց պէտք չէ՛ նաև որ երկիրն ալ յեղափոխական վիճակի մը մէջ դնէ ինքզինքը այնպիսի պահու մը՝ յորում մեք երդմամբ հասարակաց բարեկարգութեան մասին մեր վեհապետին կապուած ենք։

Հ. Այո՛, բայց կը հարցնեմ ձեզ թէ երդումնիդ երկու մաս չէ՞ր պարունակէր միանգամայն, երդում հաւատարմութեան, և երդում հնազանդութեան առ Սահմանադրութիւնն, և այս վերջին մասն ալ երկրին օրինաց հնազանդելու և ճշգրիտ պահպանութեան իմաստը չէ՞ բովանդակեր յինքեան։

Այժմ, եթէ կը ներէք, և եթէ խորհուրդն ալ արժան դատէ, ձեր առ Սահմանադրութիւնն ըրած երդմանը նկատմամբ քանի մը խօսք ևս ուղիմ աւելցնել ընել։ Եթէ դուք այնպէս կը նկատէիք թէ ձեր հնազանդութիւն ուխտած կայսրութեան Սահմանադրութիւնը տակաւին իր ամբողջ դրծադրութեանը մէջ կը գտնուէր, ըսե՛ք ինձ թէ արդեօք այդ Սահմանադրութեան մէջը կա՞յ անանկ յօդուած մը որ բանակի մը զօրագլխին, ինչ պարագայի մէջ ալ որ լինի, ինչ աստիճանի ալ որ ըլլայ հրամանատարութիւնը, իրաւունք և իշխանութիւն տայ բանակցութիւններ հաստատել ընդհանէ ի հետ եղածին նման բանակցութիւններ. — օրինակի համար, — որոյ պայմանները, թէպէտ անզգուշաբար, սակայն այնքան պարզ և ճշգրտօրէն նշանակուած են Պ. Պիզմարքի աչքին առջևէն անցնելիք ձեր այն մէկ նամակին մէջ—, բանակցութիւններ զորս այլևայլ ձևերու տակ վերսկսել կը փորձէիք Պօա–յիէ զօրապետին միջոցաւը։ կը հարցնեմ ձեզ թէ կայսրութեան Սահմանադրութեանը մէջ ձեզ այսպիսի իրաւունք մը տուող, այսպիսի իշխանութիւն մը վերագրող բնաւ մէկ յօդուած մը կը գտնուի՞ երբէք։

Պ. Ո՛չ, Պ. նախագահ, բայց դարձեալ կը կրկնեմ, եթէ կանոնաւոր պարագաներու մէջ գտնուած ըլլայի՝ չ'էի ըներ գայդ. ասկից զատ քանիցս ըսի արդէն թէ ո՛չ այդ նամակս և ո՛չ ալ Բէյնիէի պաշտօնը բնաւ ըստ իս ոևէ նշանակութիւն և կարևորութիւն մը չ'ունէին։ Ապացոյց՝ թէ ատոնցմով մեր Մէցի մէջ բոլոր ըրածներն և զինուորական չարժուձեւներնիս ետ թողուելով չ'արգիլուեցան, ուր մինչև հացին վերջին պատառը մնացինք, և մինչև դեկտեմբեր ալ պիտի մնայինք եթէ ուտելու պարէն ունեցած ըլլայինք։

Ատեանը կը գոցուի, յաջորդ օրուան նիստին հարցաքննութեան նիւթը՝ վերջին, այն է Մէցի անձնատուութիւնն ըլլալով։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒԻԿ

ԳԱՂԼԻԱ

Բարիզ 18 դեկտ.

Օսմանեան դեսպանը վաղը Սուլթանին նամակն և ականակուռ Օսմանիէի պատուանշանը Մաք–Մահոն մարաջախտին պիտի մատուցանէ։

Կէս պաշտօնական թերթերն պաշտօնական ընտրելիներն կը յատագովեն։ Մաք–Մահոն մարաջախտն մտաց այս յուզմանը մէջ հանդարտ կը կենայ։

ԱՆԳԼԻԱ

Լոնտրա 17 դեկտ.

Այսօրուան կացէթը՝ Տաճկաստանի և Եգիպտոսի մէջ բրիտանական հիւպատոսաց ունենալիք իշխանութեան և իրաւասութեանը վերաբերեալ նոր օրինագրութիւնը կը հրատարակէ։

ՄԻԱՑԵԱԼ–ՆԱՀԱՆԳԸ

Ուշինկթըն 18 դեկտ.

Վիրճինուա չոգենաւը, և իր մարդոցմէն ոմն ծնացողները Ամերիկայի իշխանութեան ձեռքը յանձնուեցան։

ՀՈԼԱՆՏԱ

Լա Հայիա 18 դեկտ.

Բատանկէն երեկուան թուականաւ հասած հեռագիրը մը կը ծանուցանէ թէ Հօլանտացիք Քօթթաբէթալի ամրոցը գրաւելով դէպ 'ի վերին Աչին կը յառաջանան։ Աչինացւոց կողմանէ Հոլանտացւոց յարձակում մը կրելու ղբրոյցը ստոյգ չէ։ Պատերազմական գործոց պաշտօնեային հրաժարական տուաւ։

ՆԵՐՔԻՆ

Արտաքին գործոց պաշտօնեայ բաշիտ բաշա անձնական ակարութեան պատճառաւ չորեքշաբթիէն 'ի վեր Բ. Դուռը եկած չ'ունի։

— Ազիզիէ չոգենաւոց Տնօրէն Իսմայիլ պէյ՝ Դանուբի նաւարկութեան կերութեանը Տնօրէն ընտրուելով, Իզզէթ պէյ նորա յաջորդ անուանեցաւ։

— Բաշկարի Լիմբրին քոյրը, որ հոս գտնուելը ծանուցած էինք, չորեքշաբթի օր եգիպտական չոգենաւով մայրաքաղաքէս մեկնեցաւ Բօր–Սայիտ և անտի Մէքքէ երթալու։

— Կը լսեմք թէ Պարսկաց Արտաքին գործոց պաշտօնէի նախկին մէկ խորհրդականը Թէհրանի մէջ կոխաղանը հանուեր է, Պարսկաստանի սովուն ատենը իւր ձեռօքը ժողովրդեան մատակարարուած ալիւրէն մեծ քանակութեամբ գողութիւն մ'ընելն երևան ելած, և հետևաբար տասնևհինգ և հազարհոգւոյ չափ անձանց սովալուկ մահուանը պատճառ եղած ըլլալը հաստատուելով։

— Ցաւօք սրտի կ'իմանամք թէ Լևանթ–թայմզի խմբագիր Պ. Բիզանիի եղբայրը Պ. Էտմոն Բիզանի 26 տարեկան ծաղիկ հասակին մէջ վախճանելով հինգշաբթի օր ալ յուղարկաւորութիւնը կատարուեր է։

— Արնաւուտքէօյի մէջ ճարակած ծաղկի հիւանդութիւնը, վերչանալու համար անցեալ շաբթու հրապարակային և հանդիսաւոր թափօրներով կատարուած աղօթիցը հակառակ, տակաւին ամենայն ատատկութեամբ կը չարունակէ, մեծ մասամբ փոքր աղայքը զոհ տանելով։

— Կը լսեմք թէ բաշայի մը վաղեմի և իւր բոլոր վատահութիւնը վայելող սիրելի մէկ սպասաւորը, ատենէ մ'ի վեր է քօնսօլիտ խաղալու զբաղած ըլլալով, վերջերս կրած կորուստը դարմանելու համար տիրոջը անտուկէն 1000 ոսկիի դուռմար մը գողցած և գայդ ալ ղալաթիոյ պօրսային մէջ կորուսած ըլլալը յայտնուելուն վրայ՝ ձերբակալուելով բանտարկուեր է։

— Ոստիկանութիւնն այս օրերս

Շէֆքի անուն տաճիկ մը բռներ է կեղծ դրամները չվճարեցուելուն համար (գալպազան) յանգանօք, որոյմէ բաւական բան ալ արդէն քշեր է։ Բռնուած միջոցին վրայէն շատ մը կեղծ փրմիցներ եղեր է։ Մարդը Ոսմիկանութեան դուռը բանտն է այժմ։

— Զորեքշաբթի երեկոյին Բոյն եւրիտասարդ մը, գառը գիւղի շոգենաւը կամրջէն բաժնուելու միջոցին նաւը ցամքելու ատեն ծովը կ'իյնայ, սակայն եղած օգնութեանց չնորհիւ անվնաս կ'ազատի։

— Ոսմիկանութեան նախկին պաշտօնատան դէմի կամնալաճառի մը խանութէն երեքշաբթի օր տասներկու տարեկան տղայ մը դաւաթ մը կամ խմելով յանկարծակի կը մեռնի։ Խնկոյն խանութպանը բռնուելով ոստիկանութեան դուռը կը տարուի և անմիջապէս քննութիւն մը կը բացուի այս դէպքին պատճառն ստուգելու։

— Բոյն թերթ մը կըպատմէ թէ շաբաթ օր Հասքէօյ տաճկի տան մը առջեւէն յոյն ննջեցեալի մը յուղարկաւորութիւնը անցած միջոցին, տանը պատուհանէն ննջեցեալին դագաղին վրայ ջուր կը թափեն։ Ներկայ ժողովուրդը այս նախատական արբապղծութեանը վրայ կատղելով վրէժ առնել կ'ուզէ. բայց յուղարկաւորութեան հանդէսին նախագահող եպիսկոպոսին յորդորանացը վրայ խաղաղելով անկարգութիւն մը չը պատահիր։

Սակայն ոստիկանութիւնն իմանալով գայթ, տանը մէջինները ամենքն ալ կը ձերբակալէ, քննութիւն մ'ընելով յանցաւորը գտնել և պատժելու համար։

— Կ'ըսուի թէ Ս. անուն վաճառականի մը խանութպանին մէկէն ունեցած առնելիքը չը կարենալով ստանալ, անցեալ շաբաթ բռներ և իր տանը մէջ 23 ժամ արգիլեր է, պարտքը վճարելով ազատելու։

Այս առթիւ Փոր տիւ Պօսֆոր լրագիրը կը պատմէ թէ ասկից քանի մը տարի առաջ հայուն մէկը իւր պարտքը չը կրնալով վճարել, առնելիքի տիրոջ տունը քանի մ'օր վար դրուեր պահուեր է, և մինչև որ նամակ մը չէ գրեր իւր կնոջը՝ բոլոր տանը մէջ գըտնուած գոհարեղէնն և արժէքաւոր նիւթերն դրաբերին յանձնել պատուիրելով, պարտապահանջին տունէն չէ՛ կրցեր երթել աղատիլ։

Զարմանալի է թէ ինչպէս այս տեսակ արգիլուած և պատժոյ արժանի դէպքեր կը կատարուին, և այն ալ ոստիկանութենէ գաղտնի և անծանօթ մնալու պայմանաւ։

— Սերվիոյ կառավարութեան կողմանէ մասնաւոր պաշտօնով մայրաքաղաքս եկող Պ. Քրիսթիչ, փոքր Զվօրնիքի խնդրոյն նկատմամբ ծանուցագիր մը ներկայացուցեր է Բ. Դրան։

— Սիրքէճի–իսկէլէսին բանողպահվէճի մը երկուշաբթի օր դաշոյնով մէկը զարկաւ սպաննեց։

— Հինդշաբթի օր Ցունաց Ս. Նիկողայոսի տօնն ըլլալուն առթիւ, մայրաքաղաքիս Ռուսաց դեսպան իկնատիէվ զօրապետին անուանք տօնախմբութիւնն ըլլալով, դեսպանատան մառն տուռը նոյն օրը գոհաբանական աղօթքը կատարուելէն յետոյ բազմութիւն անձանց շնորհաւորութեան այցելութիւններն ընդունեց։

— Քարաքէօյի երկաթի կամուրջը չինելու յանձնառու Ընկ. և կառավարութեան մէջ եղած բանակցութիւնքը յայտող վիճակի մը մէկ մտած ըլլալով, յոյս կուտան թէ ծագած դժուարութիւնները բարձուելով մօտ ատենէն չինութեանց կը ձեռնարկուի։

Վեր. Մ. Օրմանեանին ՎԱՏԻԿԱՆ ԵՒ ՀԱՅՔ le Vatican et les Arme'niens մակագրով 300 երեսէ բաղկացեալ նոր մէկ գործն այս անգամ մեզ ղրկուած ըլլալով, հարկ կը համարիմք ծանուցանել վեր. Հեղինակին թէ ամբողջ գործն անգամ մը աչքէ անցնելէն յետոյ պիտի հրատարակեմք վճռաւորմանն ծանուցումը։

ՄԱՏԼՆ ՔԼՕՄԻՒՐԻ

Էվ'սօպալարընա վէ կէրէք մաքինա օճագլարընա եագմա իչիւն գուլէանըլմայա էյի ճընս Մատէն քէօմիւրիւ մաղազասը այրըլմըշ օլտուղունտան, Սիրքէճի–իսկէլէսինէ քահվէնին իթթիսալինէ, լիւզումու օլանըն մաղազայը մէկքիւրէ միւրաճաաթ իթթիէլերի իլան օլունուր։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Ղալաթիա 7 դեկտ.

Ընդհ. փարա. Ագրժ. բաց			53 · 33
	կէս օր		53 · 22
	բարձր գին		53 · 36
	ցած		53 · 20
Րուվէլի Ագրժ.		Ֆր.	119
	Նոր	»	59
փոխառ. 3 ի		Ֆր.	—
փոխառ. 69ի			290
» 65 ի			348
» 63			342
Ոսմիէթէ ժէնէրալ Լ. Ս.			8 · 14
Քրէտի Օսթ–Թիւրք		» »	3 · 10
Գանձատոմս 1872ի		» »	81 1/2
Ոսմիէթէ Օթոման		»	4 · 27
Բանք տը Փոնթէ.		» »	5 · 12
Քրէտի ժէնէրալ	Լ. Օ.		10 · 20
Թրամվէյ	» »		9 · 75
Բըրօր			5—6 բարա
Դրամատէղէ			12–14 0/0
փոխնկդր'իլմոնտ եռամս			111
» Բարիզ			23 · —

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՕՁ

Օամ. ոսկի 100 ղրչ. ի հաշուով

	ղրչ.	փող.
Անգ. ոսկի	110	38
Դաղղ. »	87	27
Բօլ	89	15
Քարպօն արծաթ	17	—
» Թղթադրամ	14	30
Քրըժիզ	51	30
Ձերմակ մէճիտ առարք.	102	5
Հինգնոց	104	30
Մեթալիք	105	—
Գինէ	121	—

Բարիզ 18 դեկտ.

Դաղղ. Ագրժ. 3 0/0	58	15
Իտալ. » 5 0/0	61	55
Օամ. »	47	30
փոխառ.		—
» փոխ. 1869ի	285	—

Վիէննա 18 դեկտ.

Րուվէլիի Ագրժ. հին	Ֆլ.	51 · 25
» » նոր		25 · 15
Քրէտի Օսթրօ–Թիւրք	»	28 · 50
Լա Ռօօ–Օթօման Պանք		53 · 50
Ագիօ		108 · 65
փոխնկդիր 'իլմոնտ եռամս.	»	113 · 45

Լոնտրա 18 դեկտ.

Ընդհ. Ագրժ.		92 1/8
Օամ. » բաց		46 3/4
գոց		46 7/8
» փոխ. 1869ի		56 3/4
» » 1871ի		60 3/4
Պանք Օթօման		13 5/8

Ա. Զ. Դ.
ՏՕՔԹՕՐ ՏԱՏՐԵԱՆ

Ամերիկայի Տօքթօրներէն Տօքթօր Տատրեան էֆէնտի՝ այս անգամ Պօլիս եկած է։

Տօքթօր Տատրեան Նիու–Եօրքի հիւանդանոցաց մէջ՝ երկար տարի ամեն տեսակ հիւանդութիւնք գարմանած ըլլալով՝ հոս ալ ամեն տեսակ հիւանդութիւնք գարմանելու պատրաստ է։

Իր բնակութիւնն է Կէտիկ–փաշա Օսմանիէ Թատրոնէն վար Թաթլը–Գուլու բսուած Թաղը ևւի պէյին կալուած ներքեն 1 թիւ տունը, ուր կը գտնուի ամեն առաւօտ ժամը 3 էն մինչև 6, իսկ երկուշաբթի օրերն վալիտէ խանի ներքևի գեղարանը, երեքշաբթի օրերըն իսկիւտար Իճատիէյի գեղարանը, հինգշաբթի օրերն Սամաթիա Մօսիւ Մօհսինի գեղարանը, և ուրբաթ օրերն Բերա Տօղրու–եօլ Անգլիոյ դեղարանը պիտի գտնուի ժամը 8 էն մինչև 10։

Բաց ասկից Տօքթօր Տատրեան չորեքշաբթի օրերը իւր Կէտիկ–փաշայի տունը կէս օրէն մինչ երեկոյ ձրի պիտի գարմանէ հան առ ինքն դիմողները։

ԱԶԴ

Ազգային Հիւանդանոցի մօմարանէն ելած թէ հասարակ և թէ հարուստներու համար ծաղկազարդ փայլուն և գեղեցիկ մօմեր, կը ծախուին Զաքմաքճըլար եօքուշու Մեծ Նոր խան միջնայարկ թիւ 49 Հիւանդանոցի գըբասենեկին մէջ, հոն արժան գնով։

Սարգիս Մ. Հիսարլեան

ՍԱԲԱՐՆԱ ՏՕՔԹՕՐ ԱՃԵՐԻ

Այս դեղը կը բժշկէ արեան ապականութենէ յառաջ եկած ամեն տեսակ ախտերը զորօրինակ խոյլ, վէրիմ, Լիարդի, Ստամոքսի և երիկամանց Պալարներ։ Եբլանճըք, Մորթի բորբոքումն, Գօսութիւն Թուզլու Պակամ. Քէլ, կանանց հիւանդութիւններ, ամուսնիւն, ցաւոտ աչք, մասսըլ եւ։

Բազում վկայութիւններով հաստատուած և հազարաւոր մարդերով ստուգուած է թէ վերոյիշեալ ախտերը բուժելու համար մինչ ցարդ գտնուած և գործածուած դեղերէն ամենէն աւելի ազդկ և վստահանալին Տօքթօր Այերի չինած Սարսաբնայի սիրօքն է և որն որ յիշեալ երևելի բնալոյծը շատ աշխատութիւնով և մեծ խնամով հնարած ու յաջողած է, որուն միջոցաւ շատերը տհաճութիւններ ախտերէ բժշկուած և դառըն ցաւերէ ազատած են։ Գիներն աժանցած են կը ծախուի։

Ս. Մ. ՄԻՒԱՍԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐԱՑ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

'ի Գալաթիա

Միւնասեան և Ընկերաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ կը ծախուի նաև երկաթէ գոյնզգոյն քարէօլաններ, աւազաններ ժամացոյց, լամպաններ, լապտերներ, արծաթած պատառաքաղ և դանակ եւ. սեղանի աղնիւ յախճապակիեղէն, պրօնզ աշտանակներ, խալի աղնիւ և հասարակ, գեղեցիկ թէխա և տանաքօ, անկողնի կտաւեղէնք, ֆանելա վերմակ, լաստիք վերարկու և քալօշ։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ Գալաթիա

Մեհարգոյ Տօքթօր Գ. Ձիվանեան Ա. տարադարձ բժիշկն իր արուեստին պէտք եղած ուսումն փարելի մէջ աւարտելով՝ մօտ օրերս մայրաքաղաքս դարձած և բնակութիւնն առ այժմ հաստատած է 'ի Պէշիկթաշ Մեծ–փողոց Քէօրբիւ–Պաչի, իւմայիլ վարչային տանը դիմաց։

Մեծարգոյ Ձիվանեան՝ ինչպէս փարիզի նոյնպէս ալ Պօլսոյ մէջ իր ճարտարութիւնը ապրմաթիւ դործողութեամբ ցոյց տալով մեծ հարբաւ ստացած է։

Ըրած գործողութիւնները հետևեալներն են.

1. Ամեն հիւանդ և ցաւոտ ակրանները կը բժշկէ, և նոր հնարքով մը կը լեցնէ, այնպէս որ մինչև 20 տարի կը դիմանայ։

2. Արդէն քաշուած ակրաններուն տեղ նոր ակրաններ կը դնէ մանաւանդ եղանակ մը, որ բնական ակրայից պէս ամեն տեսակ կերակուր կը ծամէն, և դեղեցկութիւնն ու դիմացկանութիւնն մանրն բնականներն իսկ կը գերազանցեն։

3. Ծուռ բուսած ակրանները կը շտկէ։

4. Սևցած ակրանները կը ճերմակցնէ և իրենց բնական գոյնը կուտայ անոնց։

5. Նոր փորիլ սկսած ակրաններուն փըսուքեան առաջքը կառնու։

6. Կոտրած ակրանները դիւրութեամբ և առանց ցաւի կը հանէ։

7. Առանց (եայի) և գալի վրայ ակռաներ կը չինի

8. Բերնին ծտկուած կամարները կը գոցէ։

9. Ջինջէ վնասուած ամրողջ կզա և կզակի ոսկորներն արհեստական կերպով կը նորոգէ։

10. Տեղերնուն խախտած ակրանները կամրապնդէ զանազան եղանակաւ։

11. Ակրաներուն երկննալուն, լինտերու քաշուելուն, բերնի հօտի ևն առաջքը կառնու։

Կը գտնուի ամեն օր՝ բաց 'ի կիրակիէ ժամը 8էն մինչև 11 Պէշիկթաշ իւր բնակարանը. իսկ ժամը 8էն առաջ ուղղին տունը կերթայ։

ԻԼԱՆ

Ինանայա արիզ օլան ազգ իլէթի սօղուքտան հասըլ օլմազ իսկ տէ պու քէմիք իչինտէ ֆէնուզ պիր տուբ սուտան իպարէթ օլուպ ֆագաթ պունուն պազըսը վագիթը կէչմիչ վէ լայըգըյլա թէչմէյ թուրթմուշ վէ պազըսը էթ իլէ քէմիք արատընտա գալմըշ ազըրյա պաշդաճա մալիուճէ օլունմագ վէ հըֆսըյա Ալլահ թաալեա նուղուլ իլէթինտէն վէ մերթգտան միւնազատան արիզ օլան եչլտէն պաշդա հալընըզ սօղուքտան հասըլ օլա նտօդուղ օն սէնէլիք տախի օլատա՝ եինէ չարէսի պուլունմաք վէ էօքսիւրիւկ վէ կէօքիւս թըքանըկընա պէլ կէվչէկլիյի վէ մագաթթա բէյտահ օլան ազգըյը մալտըրլա մալիուճէ վէրմէք իւղրէ սարըլըքտա քէսըլ մէչհուր Ուստա Սիմօն պուլունար Մահմուտ–փաչա ձամիինին ավուտունտա օրթատաքի գտնվէտէ իքթիզա Աէտէնլէրին գտնվէի մէզքիւրա կէլմէյէրի վէ իճապընա կէօրէ թարիգ վէ էտվիէօնի պագմագ իչուն պուտտան ագաէմ իլան էթմիչ իսկ ատ մէզքիւր իլէթլէրին իլտվէսի իչուն պուտ քէսըրէ եինէ իլան իտէր։

Վէ ազգը իլէթի 2½ տաաթտա տըչարը չզդարըըմ վէ գտագդ իլէթինին իճրաաբնատա պուլունուրըզ։

Գտանընտա պատուր օլան պիլ տանճը վէրիր, իսկ օնունտա իճրաաբնտա պուլունանրըզ։

ԳՈՒՄԱՆՏԱՐԻԱ

Կիպրոսի այս ազնիւ և անդադար գինին որ մարմին ու արիւն զօրացնելու և ստամոքսի ուժ տալու համար շատ անգամ փորձուած և մեծ օգուտներ տեսնուած է, 3 էն մինչև 20 տարեկան և Անդրիանուպոլսոյ ազնիւ և մաքուր 2 էն մինչև 10 տարեկան գինիներ, և ուրիշ քանի մը տեսակ զուտ և մաքուր գինիներ, և պատուական օղիներ են, որ ամեն առնող շատ գոհ պիտի ըլլայ զմրած չիչէներով կը ծախուի չափաւոր գիներով Կ. Պոլիս Թահմիզ փողոց թիւ 9 մաղազան։ Օ. Բ. սոյն մարդալով չը զմրուածներն երաշխաւորեալ չեն։

ԴԻՒԱՆԱԿԱՆ

ՕՐԱՑՈՑՑ

1874

ԹՈՒԱՊԱՆԻ

—o—

Զարդարեան Գործարանէն այս անդամ մաքուր տպագրութեամբ և փառաւոր կերպով դիւանատանց վերաբերեալ Օրացոյց մը հրատարակուած է՝ ուղոյ իւրաքանչիւր օրուան յատկացեալ թղթին վրայ խոշոր տառերով նշանակուած է՝ Հայերէն, Գաղղիերէն, Տաճկերէն և Յունարէն լեզուով իւրաքանչիւր ազգի իրեն յատուկ ամսաթիւը։

Այս Օրացոյցը ամեն ազդի վաճառականաց համար հատուկարապէս գործածադրելի ըլլալով, կը ծախուի Զարդարեան Գործարանը և ուրիչ ամեն Հանդրավաճառաց քով։

ՏՕՆ ՔԻՇՕԹ

ՏԵՏՐ Գ. և Դ.

Զիրվանտէս Սպանիացի անուանի վիպասանին այս նշանաւոր գործը՝ զոր գաղղիերէ թարգմանած է Սահ. վարժարանի սաներէն մին, տետր առ տետր պիտի հրատարակուի, և արդէն Գ. և Դ. տետրը տպուած ըլլալով կը ծախուի 'ի Ֆրէնկեան դրատուն, Մահմուտ փաշայի Թօհավճի ձանիկ աղային խանութը, Սամաթիոյ Հայկ. դրօսարանը, նաև ցրուիչներու ձեռամբ, Գին 40 փող։

Գործոյս յառաջաբանն ալ Ա. հատորին վերջը պիտի հրատարակուի։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՊԱԶԻՆ ՄԱՐԱԶԱԼՈՑԻՆ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ

ՏԵՏՐԱԿ Գ.

Սոյն տետրակը կը գտնուի Մահմուտ բաշայի գլուխը Թօհաֆճի ձանիկ աղային խանութը, Սամաթիա Թիւմթիւնճի հաճի Քէրովբէ աղայի խանութը, Կամուրճի գլուխ Պարագանն, բոլոր Դրավաճառաց և բոլոր Լրագրավաճառաց քով։

Իւրաքանչիւր Տետրակին գինն է 1 ղ.

ՏԸՐ ԵՒ ՊԱՏՄԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ
ՕԳՈՍԷՆ ԽՕՃԱՄԱՐԵԱՆ

ՏՊԱՐԱՆԻ Օ. ԽՕՃԱՄԱՐԵԱՆ
ԵՈՒՍՈՒՖԵԱՆ ԽԱՆ
ՎԵՐԻ ՃԱՐԿ ԹԻՒ 7